

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

Juridiska avdelningen
Christian Sjöstrand

YTTRANDE

2002-05-14
Reg.nr 13-1186-02

Tillsynsutredningens delbetänkande Statlig tillsyn. Granskning på medborgarnas uppdrag (Ju2002/1250/F)

Högskoleverkets tillsynsuppdrag

Högskoleverket välkomnar att den statliga tillsynen utreds i syfte att göra den tydligare och effektivare. Verket är tillsynsmyndighet på universitets- och högskoleområdet och har självt uppmärksammat behovet av ett tydliggörande av verkets tillsynsroll. I bifogad skrivelse den 30 november 2000 till regeringen redogörs för verkets syn och lämnas förslag till åtgärder. Notera att skrivelsen inte berör den del av Högskoleverkets verksamhet som avser kvalitetsgranskningar. Regeringen har ännu inte vidtagit några åtgärder med anledning av förslagen.

Betänkandet

Tillsynsutredningen har på ett förtjänstfullt sätt kartlagt och analyserat den statliga tillsynen i Sverige. Högskoleverket har utifrån verkets egen verksamhet inga andra invändningar mot utredningens bedömningar än de som framkommer nedan. I Tillsynsutredningens fortsatta arbete efterlyser dock Högskoleverket internationella utblickar och jämförelser.

Regeringskansliets frågor

Finns det sektorer vilka skulle vara särskilt lämpliga för pilotprojekt?

Högskoleverket är berett att medverka i ett eventuellt pilotprojekt på universitets- och högskoleområdet. Som underlag för Regeringskansliets bedömning av om detta område är lämpligt för ett pilotprojekt, vill Högskoleverket anföra följande.

Högskoleverket är central myndighet inom universitets- och högskoleområdet och verkets tillsyn avser – med utredningens definition av tillsynsbegreppet – granskning av att lärosätena följer de regler som gäller för verksamheten samt kvalitetsgranskning. Tillsynen avser främst att värna studenternas intressen. Tillsynsobjekten innefattar ett mindre antal enskilda utbildningsanordnare, men främst 36 statliga universitet och högskolor. 1993 genomfördes en reform som innebar en omfattande avreglering och därmed en frihet för respektive universitet och högskola att besluta om den egna verksamheten. Högskoleverket inrättades 1995 och dess verksamhet regleras endast

till mindre del i lag. Verkets tillsyn av statliga universitet och högskolor kan inte benämnas myndighetsutövning. Tillsynen finansieras helt med anslagsmedel.

Högskoleverket har på eget initiativ tillsatt en extern bedömaregrupp (bestående av f.d. statsrådet Ingemar Mundebo och jur.dr. Anders Stening) med uppgift att granska verkets tillsyn. Uppdraget skall redovisas senast den 1 juni 2002.

Bör andra frågor än de vilka utredningen angivit analyseras i pilotprojektet?

Enligt Högskoleverkets mening bör gränsdragningen mot andra tillsynsinstanser och mot överklagandeinstanser granskas.

Skulle en ny lag med det av utredningen föreslagna innehållet innebära att den statliga tillsynen blir tydligare?

Högskoleverket delar utredningens uppfattning att en lag om statlig tillsyn skulle bidra till en tydligare statlig tillsyn. En sådan lag skulle framför allt ge tillsynsmyndigheterna större legitimitet. Lagen bör dock endast innehålla allmänt hållna bestämmelser och inte begränsa tillsynsmyndigheternas val av arbetsformer. Det är viktigt att framhålla att möjligheten att utföra verkets kvalitetsgranskningar på nuvarande sätt inte får påverkas om en gemensam lag om statlig tillsyn införs. Verket ställer sig därför avvisande till att det i en sådan lag skall beskrivas vilka olika steg en tillsynsprocess innehåller. De av utredningen föreslagna områdena för reglering i övrigt förefaller väl avvägda, även om inte alla är relevanta för Högskoleverkets del.

Finns det i ett kommande lagstiftningsarbete skäl att även närmare se över användningen av sanktioner i samband med statlig tillsyn?

Högskoleverket har i skrivelsen till regeringen anfört att något behov av möjlighet att vitesförelägga universitet och högskolor inte finns. Verket anser dock att frågan om sanktioner är viktig och att en undersökning skulle vara av värde för framtida bedömningar.

Bör därutöver andra frågor om den statliga tillsynen regleras i en sådan ny lag?

Högskoleverket hänvisar till de överväganden och förslag till reglering som verket föreslagit regeringen i bifogad skrivelse.

Frågor om kommunalt engagemang i den statliga tillsynen

Högskoleverket har inga synpunkter.

Övriga frågor

Åtgärder för en stärkt tillsynsprofession

Högskoleverket delar utredningens uppfattning att det är angeläget att de anställda som arbetar med tillsyn får möjlighet att utveckla sin professionalism inom området.

Utredningen har föreslagit att en "tillsynsakademi" skall inrättas. Verksamheten skall bedrivas och finansieras främst av myndigheter med tillsynsuppgifter. Aktiviteter som "akademin" skulle kunna initiera är enligt utredningen bl.a. erfarenhetsutbyte mellan tillsynstjänstemän, utveckling av utbildning t.ex. i samarbete med någon högskola, utveckling av metodhandbok, etablering av arbetsgrupper för olika tillsynsområden

samt samverka med högskolor i syfte att formulera forskningsuppdrag av relevans för tillsynen.

Högskoleverkets erfarenhet av erfarenhetsutbyte med andra tillsynsmyndigheter är sådan att verket anser att sådant utbyte är betydelsefullt, men att kontinuerligt utbyte på initiativ av ett särskilt organ inte framstår som nödvändigt. Verket ser i stället ett behov av ett organ som anordnar seminarier för tillsynstjänstemän och – i enlighet med utredningens förslag - tar initiativ till utbildning och forskning samt utvecklar en metodhandbok.

Mot denna bakgrund ställer sig Högskoleverket tveksamt till inrättandet av en permanent "akademi" med uppgift att agera i tillsynsfrågor. I stället bör något befintligt organ ta på sig uppgiften. Det av Arbetsgivarverket, OFR, SACO-S och SEKO bildade Utvecklingsrådet för den statliga sektorn har redan anordnat ett seminarium med anledning av Tillsynsutredningens betänkande. Rådet borde enligt Högskoleverkets mening kunna användas för de syften som utredningen föreslagit.

Detta yttrande har beslutats av universitetskanslern i närvaro av kanslichefen Lennart Ståhle, chefsjuristen Annica Lindblom och biträdande avdelningschefen Britta Lövgren efter föredragning av verksjuristen Christian Sjöstrand.

Sigbrit Franke

Christian Sjöstrand